

**Tien jaar Vlaams Bouwmeester:
“Grote sprong vooruit voor architectuurkwaliteit in Vlaanderen
maar architectuurreflex moet nog meer vanzelfsprekend worden.”**

Brussel, 30 november 2009 – Vlaams Bouwmeester viert dit jaar zijn tiende verjaardag. Dit instituut werd in 1999 door de Vlaamse Regering in het leven geroepen om vanuit een langetermijnvisie en in goed overleg met de verschillende administraties en extern betrokken partijen, te waken over de architecturale kwaliteit in Vlaanderen. Tien jaar na het aantreden van de eerste Vlaams Bouwmeester hebben architectuur en het publieke domein in Vlaanderen erg aan belang gewonnen. De architectuurreflex of het idee dat iedere beslissing een ruimtelijke of architecturale beslissing inhoudt, vindt steeds meer ingang, de kwaliteit van de architectuur gaat er zienderogen op vooruit en het succes van initiatieven als de Open Oproep, Prijs Bouwheer, enz... neemt gestadig toe. Toch is huidig Vlaams Bouwmeester Marcel Smets ervan overtuigd dat de architectuurreflex nog evidentier moet worden als Vlaanderen een degelijk en toekomstgericht architectuurbeleid wil voeren.

In 1999 werd bOb Van Reeth aangesteld als eerste Vlaams Bouwmeester. Doel was het tij te keren en het falende architectuurbeleid van de overheid weer op de rails te krijgen. Niet door zelf te bouwen, wel door de opdrachtgever met raad en daad bij te staan. De basisidee was dat kwaliteitsvolle architectuur een keuze is van de opdrachtgever en dat de overheid haar voorbeeldrol hierin moest opnemen. In 2005 nam huidig Vlaams Bouwmeester, Marcel Smets, de fakkel over als bewaker van de architecturale kwaliteit.

Vlaams architectuurbeleid en de ervaring van architectuur

Architectuur vormt een weerspiegeling van wat in een samenleving belangrijk wordt gevonden. De aandacht die de afgelopen jaren in Vlaanderen is ontstaan voor het openbare gebouw, de huisvesting van overheidsinstellingen en de inrichting van de openbare ruimte van stad en landschap is daarom opvallend te noemen. Maar niet alleen het maatschappelijke, ook het beleidsmatige belang dat de voorbije 10 jaar aan architectuur werd besteed is aanzienlijk toegenomen. Binnen dit nieuwe architectuurbeleid neemt de Vlaams Bouwmeester en zijn team een voorname - zelfs cruciale - positie in.

De twee opeenvolgende Vlaams Bouwmeesters hadden en hebben elk hun eigen aanpak en speerpunten. Toch vormden een vijftal grote thema's de rode draad doorheen het architectuurbeleid van de afgelopen 10 jaar: scholenbouw, erfgoed, landschap, sociale woningbouw en infrastructuur. Thema's die eveneens de ruggengraat vormen van het boek 'In publieke opdracht' dat naar aanleiding van de tiende verjaardag van Vlaams Bouwmeester verschijnt.

'In publieke opdracht': de resultaten van een decennium Vlaams Bouwmeesterschap

In het boek 'In publieke opdracht', dat in opdracht van Vlaams Bouwmeester geschreven werd, schetst auteur Hans Ibelings de positieve evolutie van de architecturale kwaliteit in Vlaanderen aan de hand van 24 voorbeeldprojecten. Al deze projecten zijn het resultaat van de Open Oproep, één van de instrumenten die de Vlaams Bouwmeester en zijn team hanteren bij het zoeken naar architecturale kwaliteit voor de projecten van de Vlaamse Overheid en lokale overheden. De Open Oproep is een selectieprocedure die gebaseerd is op het principe van een architectuurwedstrijd. Het omvat een selectie en voordracht van ontwerpers en ontwerpteams voor diverse opdrachten op het vlak van bouwkunde, stedenbouw en landschapsarchitectuur. De Vlaams Bouwmeester en zijn team doen veel meer dan de afwikkeling van Open Oproepen, maar het zijn dikwijls de resultaten van de Open Oproepen die de Vlaams Bouwmeester het meest zichtbaar maken. Mede omdat na tien jaar kan geconstateerd worden dat de eerste tweehonderd werken die via de Open Oproep uitgevoerd zijn of

worden, een engagement van Vlaamse overheidsdiensten en lokale besturen weerspiegelen zoals dat voorheen niet bestond. Een duidelijk teken dat architectuur in Vlaanderen – zowel op het vlak van kwaliteit als beleidsmatig - sinds de installatie van de Vlaams Bouwmeester een grote stap vooruit gezet heeft.

Toekomst en uitdagingen

Naar de toekomst toe blijven er uiteraard nog tal van uitdagingen op het vlak van architectuur. Uitdagingen waarin de Vlaams Bouwmeester, vanuit zijn rol als kwaliteitsbewaker en beleidsvoorbereidende functie, een aanzienlijke bijdrage kan leveren.

1. Architectuurreflex als vanzelfsprekendheid

De Vlaamse architectuur is de voorbije 10 jaar dan wel in positieve zin geëvolueerd, toch is het nog geen vanzelfsprekendheid. Nog steeds schieten her en der bouwprojecten uit de grond waar voordien op architecturaal vlak niet voldoende grondig over nagedacht is. Dit heeft dikwijls een negatieve weerslag op de kwaliteit van deze projecten. Net zoals duurzaamheid zou de kwaliteit van de architectuur bij bouwprojecten het komende decennium moeten evolueren tot een vanzelfsprekendheid. Om dit te verwezenlijken dient de overheid, bijgestaan door de Vlaams Bouwmeester, zijn voorbeeldfunctie verder te zetten en stimulerend te werken.

2. De rol van architectuur bij het creëren van een Vlaamse identiteit

In een snel evoluerend Europa, waarin grenzen van landen en regio's vervagen, is er nood aan alternatieven die de identiteit van landen of regio's accentueren. Architectuur kan hierin een rol spelen. Vlaanderen kan zijn identiteit (deels) ontlenen aan architecturale, infrastructurele en ruimtelijke ingrepen. Voorwaarde hiervoor is dat dit gebeurt vanuit een geïntegreerde visie op architectuur waarbij de verschillende delen het geheel ondersteunen. Een rol die het instituut Vlaams Bouwmeester perfect kan opnemen.

3. Adviesverlening en begeleiding van publiek-private samenwerkingen

De huidige realiteit bij ontwerp opdrachten van openbare besturen is er één van publiek-private samenwerkingen waarbij niet één maar meerdere bouwheren uit de private en publieke sector betrokken zijn. Dit soort samenwerkingen zal in de toekomst enkel aan belang winnen. Coördinatie en het behouden van een overkoepelend beeld is in die context geen sinecure. De ervaring die Vlaams Bouwmeester en zijn team de voorbije 10 jaar hebben opgebouwd op het vlak van adviesverlening en projectbegeleiding, helpen deze projecten in goede banen leiden.

Deze drie voorbeelden zijn maar een greep uit de uitdagingen die Vlaanderen de komende jaren op het vlak van architectuur het hoofd zal moeten bieden.

Huidig Bouwmeester, Marcel Smets, stelt het als volgt: *“Het voorbije decennium zijn we erin geslaagd Vlaanderen architecturaal op de kaart te zetten en grote stappen te nemen in de richting van kwalitatieve architectuur. De komende 10 jaar dienen deze inspanningen geconsolideerd te worden en moet gekeken worden hoe we, rekening houdend met de veranderende realiteit en de huidige uitdagingen, verder kunnen evolueren naar een architecturaal nog kwalitatievere leefomgeving.”*

Het boek 'In publieke opdracht'

Het boek 'In publieke opdracht' is verschenen bij uitgeverij SUN architecture (Amsterdam) en is te koop via de website www.sunarchitecture.nl. Bovendien is het te verkrijgen bij de in architectuur gespecialiseerde boekhandels zoals Peinture Fraîche in Brussel, Copyright in Gent en Antwerpen, en verschillende Standaard boekhandels. Daarnaast kan elke andere boekhandel in Vlaanderen en Nederland het boek bestellen. De adviesprijs voor 'In publieke opdracht' is € 42,50 (ISBN 9789085067917).

Over de Vlaamse Bouwmeester

De Vlaamse Bouwmeester heeft als opdracht om vanuit een langetermijnvisie, in goed overleg met de verschillende administraties en met de extern betrokken partijen, bij te dragen tot de voorbereiding en uitvoering van het architectuurbeleid van de Vlaamse overheid. Op die manier moet hij een architecturaal kwalitatieve leefomgeving in Vlaanderen helpen creëren. De Vlaamse Bouwmeester waakt dus als het ware over de kwaliteit van het bouwbeleid van de Vlaamse overheid.

* * *

Noot voor de redactie

Voor recensie-exemplaren en beeldmateriaal van het boek kunt u contact opnemen met Marlies Dijkstra, marketingmedewerker bij uitgeverij SUN architecture, 020-5244512, m.dijkstra@sunarchitecture.nl

Voor meer achtergrondinformatie, of de mogelijkheid tot een interview met Marcel Smets en Bob Van Reeth kunt u terecht bij:

Els Lamberts of Miek Gielkens

T +32 (0)3 466 01 88

E vlaamsbouwmeester@leadsunited.com